EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 12.6.2019.
COM(2019) 276 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAI

Situācija saistībā ar ārkārtas pasākumu sagatavošanu attiecībā uz Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAI

Situācija saistībā ar ārkārtas pasākumu sagatavošanu attiecībā uz Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības

1. IEVADS

Apvienotā Karaliste ir nolēmusi izstāties no Eiropas Savienības, izmantojot Līguma par Eiropas Savienību (LES) 50. pantā paredzēto procedūru. Pēc Apvienotās Karalistes lūguma Eiropadome (50. pants) 2019. gada 11. aprīlī[1] vienojās pagarināt[2] LES 50. panta 3. punktā paredzēto termiņu līdz 2019. gada 31. oktobrim[3]. Ja Apvienotā Karaliste (AK) izstāšanās līgumu[4] ratificēs jebkurā brīdī līdz 2019. gada 31. oktobrim, izstāšanās notiks pirmajā mēneša dienā pēc ratifikācijas procedūras pabeigšanas. Komisija joprojām uzskata, ka vislabākais iznākums būtu Apvienotās Karalistes sakārtota izstāšanās no Savienības uz izstāšanās līguma pamata.

Ja vien Apvienotā Karaliste līdz 2019. gada 31. oktobrim neratificēs izstāšanās līgumu vai nepieprasīs trešo pagarinājumu, par kuru Eiropadomei (50. pants) būs vienprātīgi jāvienojas, šajā dienā beigsies LES 50. panta 3. punktā paredzētais termiņš. Tad Apvienotā Karaliste no 2019. gada 1. novembra būs trešā valsts, neratificējusi līgumu, kas nodrošinātu sakārtotu izstāšanos. Ņemot vērā pastāvīgo nenoteiktību saistībā ar līguma ratifikāciju Apvienotajā Karalistē un vispārējo šīs valsts iekšējo situāciju un ievērojot pieeju, ko Eiropadome (50. pants) ir uzsvērusi visā procesa gaitā, visiem dalībniekiem jāturpina sagatavoties visiem iespējamiem iznākumiem, no kuriem viens ir izstāšanās bez līguma.

Eiropadome (50. pants) ir nolēmusi pārskatīt progresu savā 2019. gada 20.–21. jūnija sanāksmē. Sniedzot ieguldījumu šajā pārskatīšanā un turpinot iestrādes, ko veido četri līdzšinējie paziņojumi par sagatavotību *Brexit* un ārkārtas pasākumiem[5], Komisija šajā paziņojumā ir apkopojusi informāciju par sagatavotību un ārkārtas pasākumiem, ko ir ieviesusi Eiropas Savienība un tās 27 dalībvalstis, par pagarinājuma perioda ietekmi un visiem atlikušajiem sagatavošanās darbiem, kas vēl jāpaveic. Komisija aicina dalībvalstis un ieinteresētās personas izmantot pagarinājuma laiku, lai pārbaudītu, vai ir ieviesti visi vajadzīgie sagatavotības un ārkārtas pasākumi.

---

1 Eiropadomes Lēmums (ES) 2019/584 (OV L 101, 11.4.2019., 1. lpp.).

2 Pēc Apvienotās Karalistes lūguma Eiropadome 2019. gada 22. martā nolēma piešķirt pirmo pagarinājumu (Eiropadomes Lēmums (ES) 2019/476, OV L 80I, 22.3.2019., 1. lpp.).

3 Saņēmusi otro Apvienotās Karalistes lūgumu pagarināt termiņu, Eiropadome 2019. gada 11. aprīlī nolēma arī to, ka lēmumu par termiņa pagarināšanu līdz 2019. gada 31. oktobrim beigs piemērot 2019. gada 31. maijā, ja Apvienotā Karaliste nebūs sarīkojusi Eiropas Parlamenta vēlēšanas un līdz 2019. gada 22. maijam nebūs ratificējusi izstāšanās līgumu. Tā kā Apvienotā Karaliste līdz 2019. gada 22. maijam nebija ratificējusi Izstāšanās līgumu, tā 2019. gada 23. maijā rīkoja Eiropas Parlamenta vēlēšanas.

4 Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (OV C 144I, 25.4.2019., 1. lpp.).

5 19.7.2018.: COM(2018) 556 final/2; 13.11.2018.: COM(2018) 880 final; 19.12.2018.: COM(2018) 890 final; 10.4.2019.: COM(2019) 195 final.

Komisija allaž ir uzsvērusi, ka ārkārtas pasākumi var tikai mazināt būtiskākos traucējumus, kas rastos bezlīguma izstāšanās gadījumā. Komisija neizsaka pieņēmumus par dažādu scenāriju iespējamo ekonomisko ietekmi, taču ir skaidrs, ka Apvienotās Karalistes izstāšanās bez līguma radītu nopietnu negatīvu ekonomisko ietekmi un ka šī ietekme Apvienotajā Karalistē salīdzinoši būtu daudz lielāka nekā 27 ES dalībvalstīs[6]. Dalībvalstu un ieinteresēto personu veiktie sagatavošanās darbi, visticamāk, samazinās negatīvo ietekmi, kas tās skars katru atsevišķi bezlīguma izstāšanās gadījumā. Negatīvo ietekmi samazinās arī augsta līmeņa sagatavotība visās ekonomikas nozarēs.

Kā norādīts 2019. gada 10. aprīļa ceturtajā paziņojumā par sagatavotību *Brexit*[7], Komisija ir gatava ierosināt finansiāla atbalsta pasākumus, lai mazinātu ietekmi visvairāk skartajās teritorijās un nozarēs, ņemot vērā pieejamos līdzekļus un jebkādas korekcijas ES budžeta izdevumu un ieņēmumu daļā, kas varētu rasties haotiskas izstāšanās dēļ. Lai skartās ieinteresētās personas atbalstu varētu izmantot jau drīz, ES valsts atbalsta noteikumi piedāvā elastīgus risinājumus valsts pasākumiem.

2. ES SAGATAVOTĪBA UN ĀRKĀRTAS PASĀKUMI ATBILST PAREDZĒTAJAM MĒRĶIM

Eiropas Savienība bija sagatavojusies Apvienotās Karalistes izstāšanās brīdim jau pirms sākotnējās izstāšanās dienas (2019. gada 30. marta). Lielais darbs, ko visas ES iestādes un struktūras un 27 ES dalībvalstis paveica pirms minētās dienas, nekur nav pazudis.

ES līmeņa pasākumi ir apkopoti 2019. gada 10. aprīļa ceturtajā paziņojumā par *Brexit*. Lai sagatavotos Apvienotās Karalistes izstāšanās brīdim, Komisija bija izvirzījusi 19 tiesību aktu priekšlikumus. Eiropas Parlaments un Padome ir pieņēmuši 18 no tiem, un ir panākta politiska vienošanās par atlikušo priekšlikumu, kas skar ES 2019. gada budžetu un ko paredzēts oficiāli pieņemt 2019. gada jūnijā. Šie tiesību akti ir uzskaitīti 1. pielikumā, tie aptver dažādas jomas – no transporta un sociālā nodrošinājuma koordinēšanas līdz *Erasmus+* un vīzu režīmam, ko piemērot Apvienotās Karalistes valstspiederīgajiem. Komisija vairākās politikas jomās ir pieņēmusi arī 63 neleģislatīvus aktus.

Komisija ir caurskatījusi visus ES līmeņa pasākumus, lai novērtētu, vai tie joprojām atbilst paredzētajam mērķim, ņemot vērā LES 50. panta 3. punkta termiņa pagarināšanu. Pēc caurskatīšanas Komisija uzskata, ka šie leģislatīvie un neleģislatīvie Savienības akti joprojām atbilst paredzētajiem mērķiem. Tāpēc nav nepieciešams tos grozīt pēc būtības. Komisija neplāno jaunus pasākumus pirms jaunās izstāšanās dienas.

---

[6] Tāda bezlīguma izstāšanās scenārija gadījumā, kad uz Apvienoto Karalisti tiktu attiecināti Pasaules Tirdzniecības organizācijas noteikumi par vislielākās labvēlības režīmu, saskaņā ar ārējiem pētījumiem, kuros ņemta vērā gan tirdzniecība, gan ar to nesaistīti kanāli, Apvienoto Karalisti gaida īslaicīgs IKP samazinājums. Piemēram, SVF 2019. gada pārskatā par pasaules ekonomikas attīstības perspektīvām šis samazinājums lēsts 3,7 līdz 4,9 % apmērā, taču Anglijas Banka 2018. gada novembrī lēsa, ka samazinājums piecu gadu laikā būs 4,75 līdz 7,75 %, abos gadījumos salīdzinājumā ar pamatscenāriju. Vidējā īsterminā ietekme uz 27 ES dalībvalstīm saskaņā ar SVF 2019. gada aplēsi būs krietni mazāka par 1 %, taču Anglijas Bankas pētījumā aplēses par 27 ES dalībvalstīm nav sniegtas. Attiecībā uz ilgtermiņa ietekmi vairākos ārējos pētījumos prognozēts, ka tā varētu iedragāt Apvienotās Karalistes IKP par aptuveni 3 līdz 8 %. SVF 2019. gada pārskatā tā lēsta gandrīz 3 % apmērā, bet Apvienotās Karalistes valdība 2018. gadā to vērtēja 7,7 % apmērā. Vidējā ilgtermiņa ietekme uz 27 ES valstīm SVF 2019. gada pārskatā lēsta krietni zem 1 %, un tas atbilst lielākajai daļai citu pētījumu.

[7] COM(2019) 195 final.

Vairumā gadījumu katra akta piemērošanas sākums un ilgums ir automātiski pielāgots jaunajai izstāšanās dienai, un to teksts nav jāgroza. Dažos aktos ir noteikta to spēkā esamības beigu diena. Komisija apsvērs, vai šiem aktiem ir vajadzīgi tehniski pielāgojumi, lai pirms to spēkā esamības beigām ņemtu vērā jauno termiņu.

Turklāt Komisija, balstoties uz Apvienotās Karalistes sniegtajām garantijām, pieņēma[8] 16 neleģislatīvus ārkārtas pasākumu aktus[9] saskaņā ar ES sanitārajiem un fitosanitārajiem tiesību aktiem, ņemot vērā iepriekšējo izstāšanās dienu, proti, 2019. gada 12. aprīli. Šie pasākumi vairs nav aktuāli termiņa pagarinājuma dēļ. Tomēr, ja Apvienotā Karaliste turpinās sniegt nepieciešamās garantijas, pasākumus pieņems atkārtoti, lai tie tiktu piemēroti no 2019. gada 1. novembra.

Komisija ir publicējusi 93 paziņojumus[10], kas joprojām sniedz norādījumus ieinteresētajām personām un iestādēm daudzās jomās, kuras skar izstāšanās. Lai gan izstāšanās diena ir mainījusies, tas neskar juridisko analīzi, kas tajos sniegta par Apvienotās Karalistes izstāšanās ietekmi.

Turklāt starp Komisiju un 27 ES dalībvalstīm, kā arī nozares pārstāvjiem un pilsonisko sabiedrību turpinās tehniskas diskusijas un viedokļu apmaiņa par vispārīgajiem sagatavotības un ārkārtas pasākumu aspektiem un par konkrētiem juridiskiem un administratīviem nozaru jautājumiem. Šīs diskusijas tika rīkotas visā procesa gaitā, un tajās ir noskaidroti daudzi jautājumi.

3. NOTIEKOŠIE SAGATAVOŠANĀS DARBI ATSEVIŠĶĀS JOMĀS

Līdzšinējie paziņojumi par sagatavotību *Brexit* ir aplūkojuši daudzas un dažādas nozares un ar tām saistītos apsvērumus. Šajā punktā uzmanība pievērsta jomām, kurās turpmākajos mēnešos nepārtraukti būs jāsaglabā īpaša modrība.

Kā Komisija allaž ir norādījusi, sagatavotība Apvienotās Karalistes izstāšanās brīdim ir valstu pārvaldes iestāžu un ekonomikas dalībnieku kopīgu pūliņu rezultāts. Visām ieinteresētajām personām ir pienākums sagatavoties visiem scenārijiem. Jāsagatavojas ir arīdzan skartajiem pilsoņiem.

Dažu nozaru uzņēmumi 2019. gada martā norādīja, ka tiem nav pieticis laika pielāgoties. Komisija stingri mudina ieinteresētās personas izmantot līdz 2019. gada 31. oktobrim atlikušo laiku, lai veiktu visus nepieciešamos pasākumus nolūkā sagatavoties Apvienotās Karalistes izstāšanās brīdim. Tām būtu jāiegūst nepieciešamās regulatīvās atļaujas, jāveic administratīvie pasākumi, kas saistīti ar pārrobežu tirdzniecību, un jāsagatavojas vietas maiņai, uzņēmuma reorganizācijai vai līgumu pielāgošanai[11]. Īpaši jāatzīmē, ka ES tirgū nebūs iespējams laist produktus, kas neatbilst vajadzīgajām prasībām un atļaujām. Kā minēts

---

[8] OV L 100 I, 11.4.2019., un OV L 103, 12.4.2019.

[9] Šie akti: i) apstiprina Apvienotās Karalistes un tās atkarīgo teritoriju 2019. gada atliekvielu uzraudzības programmu, ii) nosaka Apvienotās Karalistes un tās atkarīgo teritoriju statusu saistībā ar govju sūkļveida encefalopātiju (GSE), iii) iekļauj sarakstā Apvienoto Karalisti un tās atkarīgās teritorijas kā trešo valsti, kura drīkst uz ES eksportēt dzīvus dzīvniekus un dzīvnieku izcelsmes produktus, un iv) apstiprina jaunus vai paplašinātus robežkontroles punktus 27 ES dalībvalstīs, kuras visvairāk skar imports no Apvienotās Karalistes.

[10] https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/preparedness-notices_lv.

[11] Piemēram, AK jurisdikcijas izvēle līgumos (sīkāku informāciju sk. attiecīgajā paziņojumā ieinteresētajām personām: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/civil_justice_lv.pdf).

iepriekš, Komisija neplāno pieņemt jaunus pasākumus saistībā ar varbūtējo bezlīguma izstāšanās scenāriju vai iespēju, ka uzņēmumi nebūs sagatavojušies. Komisija uzskata, ka ar termiņa pagarinājuma rezultātā pieejamo papildu laiku principā pietiks, lai uzņēmumi varētu pielāgoties, līdz ar to atbrīvojumi vai atkāpes nebūs nepieciešami pat tajos gadījumos, kad tie ir pieejami.

Gatavojoties Apvienotās Karalistes izstāšanās brīdim, ļoti liela nozīme bija valsts, reģionu un vietējā līmeņa iestādēm 27 ES dalībvalstīs. Visas 27 ES dalībvalstis ir ieviesušas tiesību aktus un stratēģijas un veikušas praktiskus sagatavošanās darbus. Tāpat kā Komisija ir rīkojusies saistībā ar ES ārkārtas pasākumiem, arī 27 ES dalībvalstīm būtu jāizvērtē, vai to valsts līmeņa ārkārtas pasākumi joprojām atbilst paredzētajam mērķim, ņemot vērā 50. panta 3. punkta termiņa pagarinājumu. Bezlīguma izstāšanās gadījumā galīgie sagatavošanās pasākumi ir jāpiemēro ne vēlāk kā no 2019. gada 1. novembra.

Pilsoņu uzturēšanās tiesības un sociālais nodrošinājums

Attiecībā uz **AK valstspiederīgo** uzturēšanās tiesībām 27 ES dalībvalstis bija sagatavojušas vai pieņēmušas valsts ārkārtas pasākumus vēl pirms 2019. gada 12. aprīļa, lai nodrošinātu, ka AK valstspiederīgie un viņu ģimenes locekļi, kas nav ES pilsoņi, uzreiz pēc bezlīguma izstāšanās drīkst turpināt likumīgi uzturēties to teritorijā. Komisija ir sadarbojusies ar 27 ES dalībvalstīm, lai nodrošinātu saskaņotu vispārējo pieeju, vienlaikus atzīstot, ka valstīm ir vajadzīga elastība, jo dalībvalstis saskaras ar dažādām problēmām atkarībā no savas juridiskās un administratīvās sistēmas un to teritorijā dzīvojošo AK valstspiederīgo skaita.

Lai viestu lielāku skaidrību, Komisija savā tīmekļa vietnē par sagatavotību *Brexit*, cieši sadarbodamās ar 27 ES dalībvalstīm, ir sagatavojusi pārskatu par valstu pasākumiem uzturēšanās tiesību jomā[12]. Komisija šo pārskatu arī turpmāk papildinās ar jaunāko informāciju no 27 ES dalībvalstīm. Komisija aicina 27 ES dalībvalstis turpināt informētības uzlabošanas pasākumus, kas domāti to teritorijā dzīvojošiem AK valstspiederīgajiem. Komisija atgādina, ka prioritāte ir aizsargāt to AK valstspiederīgo juridisko statusu, kuri pašlaik dzīvo ES.

Kas attiecas uz **Apvienotajā Karalistē dzīvojošiem ES pilsoņiem**, tad informācija par AK valdības pieeju ir pieejama AK valdības tīmekļa vietnē[13].

Kā paskaidrots 2019. gada 10. aprīļa ceturtajā paziņojumā par sagatavotību *Brexit*, Komisija sadarbībā ar 27 dalībvalstīm ir pilnveidojusi **sociālā nodrošinājuma** aizsardzības līmeni, kas paredzēts ES ārkārtas rīcības regulā[14] bezlīguma izstāšanās scenārijam. Tas ietver vienpusēju, koordinētu ārkārtas rīcības pieeju, kas jāattiecina uz visām apdrošinātajām personām, kuru tiesības veidojušās Apvienotajā Karalistē pirms izstāšanās dienas. Papildus tam 27 ES dalībvalstis var nolemt pēc izstāšanās vienpusēji piemērot summēšanas principu attiecībā uz darba, apdrošināšanas un uzturēšanās periodiem Apvienotajā Karalistē vai veikt citus vienpusējus pasākumus[15]. Tās arī varētu nodrošināt veselības aprūpes pieejamību tām Apvienotajā Karalistē apdrošinātajām personām, kas dzīvo to teritorijā. Komisija ir

[12] https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/citizens-rights_lv.

[13] https://www.gov.uk/eusettledstatus.

[14] Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 25. marta Regula (ES) 2019/500 par ārkārtas pasākumu noteikšanu sociālā nodrošinājuma koordinācijas jomā pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības (OV L 85I, 27.3.2019., 35. lpp.).

[15] Piemēram, arī turpmāk piedāvāt iespēju uz Apvienoto Karalisti pārvest naudas pabalstus, kas nav vecuma pensijas.

sagatavojusi pārskatu par valstu pasākumiem[16], kas apstiprina, ka koordinētā pieeja nodrošina vienotu aizsardzības pamatlīmeni visās 27 ES dalībvalstīs, lai gan starp dalībvalstīm atkarībā no to īpatnībām pastāv atšķirības veikto pasākumu ziņā. 27 ES dalībvalstīm būtu jāizmanto pagarinājuma periods, lai informētu iedzīvotājus un nodrošinātu viņiem piekļuvi informācijai, kas vajadzīga, lai viņi sagatavotos Apvienotās Karalistes izstāšanās procesam.

Zāles, medicīnas ierīces un ķīmiskās vielas

Apvienotās Karalistes izstāšanās ietekmē divu veidu **veterinārās un cilvēku zāles**: tās, ko centralizēti apstiprina Eiropas Komisija, un tās, ko dalībvalstis apstiprina valsts līmenī. Līdz 2019. gada 12. aprīlim atbilstība regulējuma prasībām nebija nodrošināta tikai pavisam nedaudzām centralizēti apstiprinātām zālēm (aptuveni 1 %). Lai gan situācija ir kontrolējama, šo jautājumu vajadzētu risināt, jo tas ir gan farmācijas nozares, gan pacientu interesēs. Eiropas Zāļu aģentūra (*EMA*) drīzumā būs nodrošinājusi atbilstību regulējumam attiecībā uz zālēm, kas tiek apstiprinātas centralizēti. Vairāk darāmā ir atlicis attiecībā uz zālēm, kas tiek apstiprinātas valsts līmenī. Nozarei tiek stingri ieteikts izmantot pagarinājuma periodu, lai līdz 2019. gada 31. oktobrim nodrošinātu atlikušo zāļu atbilstību regulējumam, cieši sadarbojoties ar *EMA* un valstu zāļu aģentūrām[17]. Attiecībā uz partiju testēšanas iekārtu pārvietošanu no Apvienotās Karalistes uz 27 ES dalībvalstīm Komisija 2019. gada martā izdeva norādījumus par iespēju uzņēmumiem saņemt pagaidu atbrīvojumu, ievērojot konkrētus nosacījumus[18]. Lai gan pēc 50. panta 3. punktā minētā termiņa pagarinājuma šis jautājums vairs nav tik aktuāls, joprojām ir spēkā norādījumi gan attiecībā uz centralizēti, gan valsts līmenī apstiprinātām zālēm, lai kvalitātes kontroles testēšanas vietu varētu pēc iespējas ātrāk pārcelt uz kādu no 27 ES valstīm.

Turklāt aizvien vēl turpinās process, kurā AK paziņotās struktūras **medicīnisko ierīču** sertifikātus nodod 27 ES valstu paziņotajām struktūrām. Vairākas AK paziņotās struktūras veido jaunas struktūras 27 ES dalībvalstīs vai sadarbojas ar 27 ES dalībvalstu paziņotajām struktūrām, lai savu klientu sertifikātus nodotu 27 ES dalībvalstīm. Lai gan sertifikātu nodošanā ir gūti labi panākumi vēl pirms 2019. gada 12. aprīļa, būs vēl jāpaveic ievērojams darbs, lai līdz 2019. gada 31. oktobrim panāktu pilnīgu atbilstību. Ja AK paziņotās struktūras nespēs laikus nodot visus savu klientu sertifikātus, ražotājiem cieši iesaka pašiem uzņemties sava sertifikāta nodošanu pilnvarotajām iestādēm 27 ES dalībvalstīs. Dalībvalstīm būtu jāpalīdz uzņēmumiem sagatavotības pasākumos pievērsties kritiski svarīgiem produktiem un atrast 27 ES valstu paziņotās struktūras, lai laikus nodotu savus sertifikātus. Dalībvalstis regulāri apspriež progresu šajā jautājumā, jo īpaši Medicīnisko ierīču kompetento iestāžu tīkla *Brexit* darba grupā, un regulāri sazinās ar Komisiju. Komisija uzskata, ka 50. panta 3. punkta termiņa pagarināšana līdz 2019. gada 31. oktobrim dod pietiekami daudz laika, lai pabeigtu gan sertifikātu nodošanu, gan ražojumu etiķešu pielāgošanu.

---

[16] https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/citizens-rights_lv.

[17] Dalībvalstis apmainīsies ar informāciju par šo sagatavotības pasākumu norisi un paziņos to Komisijai un *EMA* sanāksmēs, kurās reizi mēnesī tiekas Cilvēkiem paredzēto zāļu savstarpējās atzīšanas un decentralizēto procedūru koordinācijas grupa un Veterināro zāļu savstarpējās atzīšanas un decentralizēto procedūru koordinācijas grupa (*CMDh* un *CMDv*), kā arī zāļu aģentūru vadītāju (*HMA*) un *Brexit* darba grupas regulārajās sanāksmēs.

[18] Kompetentās iestādes pienācīgi pamatotos gadījumos var izmantot Direktīvas 2001/83/EK 20. panta b) punktā (par cilvēkiem paredzētajām zālēm) un Direktīvas 2001/82/EK 24. panta b) punktā (par veterinārajām zālēm) paredzētos izņēmumus, lai tirdzniecības atļaujas turētāji ierobežotā laikposmā un ne vēlāk kā līdz 2019. gada beigām varētu paļauties uz Apvienotajā Karalistē veiktajām kvalitātes kontroles pārbaudēm.

Kas attiecas uz **ķīmiskajām vielām**, tad līdz 2019. gada aprīļa beigām 463 vielu *REACH* reģistrācijas tika nodotas 27 ES dalībvalstīm, bet 718 vielas vēl aizvien ir reģistrētas tikai pie Apvienotajā Karalistē iedibinātiem reģistrētājiem. Eiropas Ķimikāliju aģentūra (*ECHA*) sistēmā *REACH-IT* ir izveidojusi t. s. *Brexit* logu[19], lai pirms izstāšanās dienas varētu izdarīt visu vajadzīgo savu *REACH* reģistrāciju nodošanai. Pēc 50. panta 3. punkta termiņa pēdējā pagarinājuma *ECHA* uzturēs *Brexit* loga darbību līdz 2019. gada 31. oktobrim. Uzņēmumi ar reģistrētājiem no Apvienotās Karalistes, kas vēl nav nodevuši savas reģistrācijas 27 ES dalībvalstīm, tiek aktīvi aicināti izmantot šo iespēju, sazināties un koordinēt šo darbu ar varbūtējiem līdzreģistrētājiem un pakārtotajiem lietotājiem no 27 ES valstīm. Ja reģistrācijas netiks nodotas, attiecīgās ķīmiskās vielas no izstāšanās dienas nevarēs laist ES tirgū. *REACH* licenču jomā pieteikuma iesniedzējiem no Apvienotās Karalistes savs pieteikums jānodod kādā no 27 ES valstīm strādājošam uzņēmumam, lai izvairītos no piegādes traucējumiem.

Muita, netiešie nodokļi un robežkontroles punkti

Muitas un netiešo nodokļu jomā Komisija organizēja vairākas tehniskas sanāksmes un vēl pirms iepriekšējās izstāšanās dienas publicēja metodiskos norādījumus par muitu, pievienotās vērtības nodokli (PVN) un akcīzes nodokli[20]. Līdz izstāšanās dienai ir plānotas vairākas papildu starpnozaru diskusijas ar valstu pārvaldes iestādēm, kurās izvērtēs situāciju. Liels darbs ir veltīts tam, lai nodrošinātu īpašas mācības valstu muitas iestāžu amatpersonām, izmantojot darbseminārus[21], videomateriālus vai animācijas internetā, kā arī organizētu paātrinātas programmas jaunu muitas darbinieku pieņemšanai darbā un esošā personāla pārkvalificēšanai[22].

Turklāt Komisija turpina daudzvalodu informētības uzlabošanas kampaņu, kas tika sākta 2019. gada 18. februārī[23], lai palīdzētu ES uzņēmumiem un pārējām ieinteresētajām personām sagatavoties saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos. Starp šiem saziņas rīkiem ir, piemēram, īpaša tīmekļa vietne[24], bukleti, muitas rokasgrāmata un internetā pieejams skaidrojums par tehniskajiem risinājumiem, kas tiek ieviesti, lai nodrošinātu Savienības Muitas kodeksa īstenošanu attiecībā uz Apvienoto Karalisti bezlīguma izstāšanās gadījumā.

Valstu pārvaldes iestādes ir veikušas ievērojamus ieguldījumus infrastruktūrā un cilvēkresursos, galvenokārt tajās dalībvalstīs, kas Eiropas Savienības tirdzniecībā ar Apvienoto Karalisti ir galvenie ievešanas un izvešanas punkti. Dalībvalstis arī sadarbojas ar Komisiju, tai organizējot mācības un informētības uzlabošanas pasākumus ar uzņēmējiem un ieinteresētajām personām.

Tā kā skarto uzņēmumu ir ļoti daudz, ir grūti noteikt uzņēmumu precīzo sagatavotības līmeni muitas jomā, taču statistikas dati liecina, ka pasākumi tiek veikti.

Pirmkārt, no 2019. gada februāra līdz martam ir ievērojami palielinājies Eiropas Savienības uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numuru (*EORI*) skaits, ko piešķir visiem

---

[19] https://echa.europa.eu/uk-withdrawal-from-the-eu?utm_source=echa.europa.eu&utm_medium=display&utm_campaign=customer-insight&utm_content=banner.

[20] Metodiskie norādījumi ir pieejami vietnē https://ec.europa.eu/taxation_customs/uk-withdrawal-lv.

[21] Līdz 2019. gada beigām ir plānoti vēl 15 darbsemināri.

[22] Pašlaik visām dalībvalstīm visās ES valodās ir pieejamas trīs paātrināto mācību programmas, kas nodrošina tiešu piekļuvi ES mācību materiāliem.

[23] Paziņojums presei: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-901_lv.htm.

[24] https://ec.europa.eu/taxation_customs/uk-withdrawal-lv.

uzņēmējiem, kas muitas dienestos reģistrējušies turpmākām importa/eksporta darbībām[25]. Šajā ziņā Komisija ir precizējusi[26], ka uzņēmumi var iesniegt pieprasītos datus un veikt vajadzīgos pasākumus, lai reģistrētos pirms izstāšanās datuma. Otrkārt, ir saņemts arī lielāks skaits pieteikumu atzītā uzņēmēja (*AEO*) statusam, kas ļauj izmantot dažus muitas atvieglojumus un vienkāršojumus[27]. Šīs tendences liecina, ka uzlabojas ieinteresēto personu sagatavotība muitas procedūru kontekstā, bet tas vēl nenozīmē, ka ir veikti visi vajadzīgie sagatavošanās pasākumi. Proti, *EORI* numura un *AEO* statusa piešķiršana ir tikai dažas lietas, kas uzņēmumam jāizdara, lai sagatavotos bezlīguma izstāšanās scenārijam, kas, piemēram, var izraisīt arī izmaiņas loģistikā un operatīvajā plānošanā vai, iespējams, likt pieņemt darbā muitas speciālistus. Visbeidzot, pastiprinātiem pūliņiem vajadzētu attiekties ne tikai uz valstīm, kas atrodas tuvu Apvienotajai Karalistei: jebkuram 27 ES dalībvalstu uzņēmumam, kas plāno turpināt tirdzniecību ar Apvienoto Karalisti pēc izstāšanās dienas, būtu jārīkojas un jāsazinās ar valsts muitas dienestu, lai pārliecinātos, vai ir veikti visi vajadzīgie sagatavošanās pasākumi.

Sanitāro un fitosanitāro pārbaužu jomā 27 ES dalībvalstis ir izveidojušas jaunus **robežkontroles punktus** vai paplašinājušas pašreizējos robežkontroles punktus ievešanas vietās, kur preces no Apvienotās Karalistes tiek importētas uz ES. Kā minēts iepriekš, vēlreiz būs jāpieņem neleģislatīvs akts par šo robežkontroles punktu apstiprināšanu, ņemot vērā pēdējo 50. panta 3. punkta termiņa pagarinājumu. Pa to laiku 27 ES dalībvalstīm būtu jāizmanto termiņa pagarinājums, lai novērtētu, vai šie robežkontroles punkti vēl būtu jāpielāgo, lai tie jau no paša sākuma varētu pilnībā darboties. Turklāt Komisija regulāri sazinās ar visvairāk skartajām dalībvalstīm, lai bezlīguma izstāšanās gadījumā varētu ātri izveidot maršrutu, kas Īriju savienotu ar pārējo Eiropas Savienību caur Apvienotās Karalistes teritoriju, nodrošinot atbalstu no nepieciešamajām IT sistēmām.

Transports

Gaisa transporta jomā ārkārtas rīcības Regulā (ES) 2019/502[28] ir paredzēts īpašs mehānisms, lai pēc AK izstāšanās nodrošinātu atbilstību prasībai, ka ES aviosabiedrību kontrolpaketei jāpieder īpašniekiem no ES, un kontroles prasībai. Aviosabiedrībām pēc šīs regulas stāšanās spēkā (t. i., no 2019. gada 28. marta) bija atvēlētas 15 dienas, lai katrai valsts licencēšanas iestādei iesniegtu plānu, kurā aprakstīti pasākumi, ko tās veiks, lai panāktu

[25] *EORI* pieteikumu skaits ievērojami palielinājās 2019. gada martā (no 57 556 pieteikumiem 2019. gada februārī līdz 306 105 pieteikumiem 2019. gada martā), un vislielākais pieaugums bija vērojams dalībvalstīs, kas atrodas netālu no Apvienotās Karalistes. Francijā pieteikumu skaits palielinājās 55 reizes: no 4020 līdz 219 924, Īrijā 7 reizes: no 327 līdz 2017 un 1941 (attiecīgi 2019. gada februārī un martā). Beļģijā to skaits palielinājās par 50 % (no 962 līdz 1570), bet Itālijā sešas reizes – 2019. gada februārī saņemti 5890 pieteikumi, bet martā 31 375 (avots: Ekonomikas dalībnieku sistēmas (*EOS*) datubāzes ikmēneša ziņojums).

[26] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/guidance-customs-procedures_lv.pdf.

[27] 2018. un 2019. gadā *AEO* pieteikumu skaits ir palielinājies (1727 pieteikumi 2018. gadā salīdzinājumā ar 1449 pieteikumiem 2017. gadā un 943 pieteikumiem 2019. gada pirmajos piecos mēnešos vien). Šis pieaugums ir īpaši manāms Īrijā (no 16 pieteikumiem 2017. gadā līdz 42 pieteikumiem 2018. gadā un 76 pieteikumiem 2019 gada pirmajos piecos mēnešos) un Francijā (100 pieteikumi 2019. gada pirmajos piecos mēnešos salīdzinājumā ar 132 pieteikumiem par visu 2018. gadu). Tā kā *EORI* numurs ir nepieciešams, lai pieteiktos atzītā uzņēmēja (*AEO*) statusam, nevar izslēgt, ka *AEO* pieteikumu skaits nākotnē varētu palielināties vēl vairāk, jo *EORI* reģistrācijas maksimums bija vērojams 2019. gada martā (avots: Ekonomikas dalībnieku sistēmas (*EOS*) datubāzes ikmēneša ziņojums).

[28] Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 25. marta Regula (ES) 2019/502 par kopīgiem noteikumiem, kas nodrošina gaisa pārvadājumu pamatsavienojamību attiecībā uz Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības (OV L 85I, 27.3.2019., 49. lpp.).

pilnīgu atbilstību prasībām. Kompetentajām licencēšanas iestādēm ir divi mēneši laika, lai novērtētu, vai pasākumi nodrošinās atbilstību, un tām jāinformē Komisija un gaisa pārvadātājs par savu novērtējumu. Saskaņā ar ārkārtas rīcības regulu attiecīgajām aviosabiedrībām pēc tam līdz 2020. gada 30. martam būs jāīsteno šie pasākumi un pilnībā jāizpilda Savienības tiesību akti par īpašumtiesībām un kontroli[29]. Šis process tiek īstenots, un Komisija regulāri sazinās ar valstu iestādēm. Ārkārtas rīcības regula arī ļauj Apvienotās Karalistes gaisa pārvadātājiem iesniegt pieteikumus darbības atļaujas saņemšanai katrā dalībvalstī, kurā tie vēlas darboties; arī šos noteikumus piemēro no 2019. gada 28. marta.

Dzelzceļa pārvadājumu nozarē operatoriem, kas nav veikuši vajadzīgos pasākumus, lai iegūtu attiecīgos ES 27 dokumentus, būtu jāparūpējas par to iegūšanu. Ārkārtas rīcības Regulā (ES) 2019/503[30] jau ir noteikti pietiekami gari termiņi, kuros jānodrošina atbilstība regulējumam. Ņemot vērā pagarinājumu, Komisija uzskata, ka operatoriem pietiks laika, lai nodrošinātu atbilstību līdz izstāšanās dienai. Vilcienu vadītājiem, kas vēlas turpināt vilcienu vadīšanu pārrobežu maršrutos un vēl nav ieguvuši 27 ES dalībvalstīs derīgu vilciena vadītāja apliecību – un tādu ir diezgan daudz –, būs tas jāizdara. Kas attiecas uz to dzelzceļa uzņēmumu drošības sertifikāciju un darbības licencēm, kuri nodrošina pārvadājumus Lamanša tunelī, valstu iestādes un daži operatori ir veikuši papildu pasākumus, lai nodrošinātu attiecīgos 27 ES valstu sertifikātus un licences.

Zvejas darbības

Zivsaimniecības nozarē Komisija ir strauji rīkojusies, lai īstenotu ES ārkārtas rīcības regulas[31]. Komisija un dalībvalstis ir sadarbojušās, lai ievāktu piemērota formāta informāciju, kas ļautu izskatīt ES kuģu pieprasījumus atļaut piekļūt AK ūdeņiem, tiklīdz sāk piemērot ārkārtas pasākumu regulu par zvejas atļaujām. Komisija nodrošinās, lai vajadzības gadījumā tiktu izveidotas nepieciešamās struktūras, kas ātri īstenos ārkārtas pasākumu.

Komisija ir arī cieši sadarbojusies ar dalībvalstīm, lai tās pielāgotu savas darbības programmas tā, ka Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda līdzekļus varētu izmantot zvejas darbību pagaidu pārtraukšanai, ja tas ir nepieciešams un piemēroti. Komisija atkārtoti uzsver to, cik liela nozīme ir koordinētai skarto 27 ES dalībvalstu pieejai, lai sagatavotos iespējai, ka ES kuģiem vairs nebūs piekļuves Apvienotās Karalistes ūdeņiem. Tā ir gatava veicināt turpmāku apspriešanos, lai izveidotu kopēju sistēmu zvejas darbību izmaiņu vai traucējumu novērošanai ES ūdeņos, tostarp saistībā ar iespējamo šo darbību pārvietošanu, un lai varētu koordinēt reaģēt, tostarp, potenciāli izmantojot atbalstu par zvejas darbību pagaidu pārtraukšanu. Komisija arī turpinās sadarboties ar Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūru, kurai pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās varētu būt noderīga loma kontroles, uzraudzības un pārraudzības vajadzību palielināšanā.

---

[29] Regulas (ES) 2019/502 16. panta 4. punktā noteikts, ka to beidz piemērot agrākajā no šādiem diviem datumiem: a) dienā, kad stājas spēkā visaptverošs nolīgums ar Apvienoto Karalisti, kura dalībniece ir Savienība un ar kuru nosaka savstarpējo gaisa pārvadājumu noteikumus, vai, attiecīgā gadījumā, kad to provizoriski piemēro; vai b) 2020. gada 30. martā.

[30] Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 25. marta Regula (ES) 2019/503 par dažiem dzelzceļa drošības un savienojamības aspektiem saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības (OV L 85I, 27.3.2019., 60. lpp.).

[31] Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 25. marta Regula (ES) 2019/498, ar ko groza Regulu (ES) 2017/2403 attiecībā uz Savienības zvejas kuģu zvejas atļaujām Apvienotās Karalistes ūdeņos un Apvienotās Karalistes zvejas kuģu zvejas darbībām Savienības ūdeņos (OV L 85I, 27.3.2019., 25. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 25. marta Regula (ES) 2019/497, ar ko Regulu (ES) Nr. 508/2014 groza attiecībā uz dažiem noteikumiem, kuri saistīti ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības (OV L 85I, 27.3.2019., 22. lpp.).

Ja Apvienotā Karaliste līdz 2019. gada 31. oktobrim izstāsies no Eiropas Savienības bez līguma, attiecīgajā brīdī būs jāapsver ietekme uz zvejas iespēju noteikšanu 2020. gadam, tostarp īpaša kārtība sadarbībai ar Apvienoto Karalisti, ievērojot starptautiskajās tiesībās paredzētās saistības un pamatojoties uz zinātniskajiem ieteikumiem.

Finanšu pakalpojumi

Finanšu pakalpojumu jomā uzņēmumiem, gatavojoties iepriekšējam izstāšanās datumam (2019. gada 12. aprīlim), bija labi veicies ar ārkārtas situācijas plānu īstenošanu, tostarp, pārceļoties uz kādu no 27 ES dalībvalstīm, grozot (atkārtoti sagatavojot dokumentu) vai izbeidzot pārrobežu līgumus un pielāgojot uzņēmējdarbības modeļus[32]. Tomēr daži atlikušie jautājumi joprojām ir aktuāli. Apdrošināšanas sabiedrības, maksājumu pakalpojumu sniedzēji un citi finanšu pakalpojumu sniedzēji, kuri dažos savas uzņēmējdarbības aspektos vēl nav labi sagatavojušies (piemēram, attiecībā uz līgumu pārvaldību un piekļuvi infrastruktūrai), tiek stingri mudināti līdz 2019. gada 31. oktobrim pabeigt sagatavošanās pasākumus. Komisija sadarbojas ar ES līmeņa un valstu uzraudzības iestādēm, lai nodrošinātu uzņēmumu ārkārtas situāciju plānu pilnīgu īstenošanu, un sagaida, ka AK uzraudzības iestādes neliegs uzņēmumiem īstenot šādus plānus. Komisija arī sadarbojas ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu konsekventu pieeju ārkārtas pasākumu plānošanai finanšu pakalpojumu jomā valsts līmenī, lai saglabātu finanšu stabilitāti un nepieļautu vienlīdzīgo konkurences apstākļu pasliktināšanos finanšu pakalpojumu vienotajā tirgū. Komisija ir apņēmusies saglabāt finanšu tirgu stabilitāti un atvērtību. Tomēr, ja Apvienotā Karaliste 2019. gada 31. oktobrī izstāsies no Eiropas Savienības bez līguma, tas neizbēgami novedīs pie zināmas finanšu pakalpojumu tirgus sadrumstalotības.

3. SECINĀJUMI

Komisija uzskata, ka joprojām ir iespējama Apvienotās Karalistes bezlīguma izstāšanās ar visām tās negatīvajām ekonomiskajām sekām. Komisija ir izvērtējusi visus pašreizējos ES ārkārtas pasākumus, ņemot vērā 50. panta 3. punkta termiņa pagarinājumu, un secina, ka tie vēl aizvien ir piemēroti un atbilst paredzētajam mērķim. Tomēr Komisija turpinās sekot līdzi politiskajām norisēm un izvērtēs, vai būs nepieciešams pagarināt pieņemtos pasākumus. Komisija arī turpmāk palīdzēs dalībvalstīm un ieinteresētajām personām to sagatavošanās darbos un atkārtoti uzsver, ka ir svarīgi visām ieinteresētajām personām izmantot termiņa pagarinājumu līdz 2019. gada 31. oktobrim, lai pēc iespējas labāk sagatavotos visiem iespējamiem gadījumiem.

[32] Eiropas Centrālā banka un Eiropas uzraudzības iestādes, pamatojoties uz ārkārtas situācijas plānošanas datiem, uzskata, ka vispārējais finanšu nozares sagatavotības līmenis ir apmierinošs. Anglijas Banka ir norādījusi, ka AK finanšu nozarē sagatavotības līmenis ir pietiekams. Turklāt saskaņā ar ECB 2019. gada maija finanšu stabilitātes pārskatu "bezlīguma *Brexit* rada pārvaldāmus riskus kopējai eurozonas finanšu stabilitātei, un iestādes šim scenārijam ir sagatavojušās".